

Dit kan ik al!

- Ik kan samenstellingen zoeken.
- Ik kan een tekst lezen en er de samenstellingen en afleidingen in aanwijzen.

Afleidingen

- zijn woorden die bestaan uit een grondwoord en een voorvoegsel en/of een achtervoegsel.

voorvoegsel	+	grondwoord	+	achtervoegsel
= woorddeel dat niet als los woord voorkomt		= kortste vorm van het woord = kun je niet meer in afzonderlijke woorden splitsen		= woorddeel dat niet als los woord voorkomt
<u>Voorbeelden:</u> be-, ge-, ver-, ont-, reuze-, wan-, on- ...		<u>Voorbeelden:</u> rust, einde, berg ...		<u>Voorbeelden:</u> -isch, -heid, -teit, -ig, -lijk, -te, -achtig, -ing, -loos ...

Voorbeelden van afleidingen:

on + rust = onrust

einde + loos = eindeloos

ge + berg + te = gebergte

- Soms moet je een tussenklank -e plaatsen, bv. vriendelijk
- Meervouden en verkleinwoorden zijn ook afleidingen.

Voorbeelden:

vriend + en = vrienden

vriend + je = vriendje

1 Een 11je

- Lees het gedicht.
- Markeer:
  - de afleidingen blauw;
  - de samenstellingen groen.
- Onderstreep in de afleidingen het grondwoord.
- Omkring in de afleidingen het voor- en/of achtervoegsel.

Banaanbruin
bruinig geelachtig
zandgeel citroengeel vergeeld
zandbak citroensap kleurig verrot
kleurenpalet

2

Zie jij wat ik zie?

- Bekijk het schilderij.
- Lees de tekst.
- Zoek in de tekst afleidingen met de gegeven grondwoorden.
- Markeer die afleidingen in de tekst.
- Onderstreep in de afleidingen het grondwoord.

**buig – gelijk – verbod – productie – spiegel –
waar – natuur – schilder**

Een spiegel lijkt ons de **waarheid** te tonen, maar dat doet hij **natuurlijk** niet echt. Links en rechts wisselt en het spiegelbeeld is plat. Het beeld kan ook anders zijn door de **verbuiging** of de kleur van het **spiegelende** oppervlak. Een spiegelbeeld is **tegelijkertijd** de **waarheid** en een leugen! Het **schilderij** van René Magritte, 'Reproductie **verboden**', speelt met dit idee. Kijk eens naar de **weerspiegeling** van de man in pak. Die klopt **natuurlijk** niet.

Reproductie verboden – René Magritte
© Succession René Magritte – SABAM Belgium 2019

3

Kun jij de afleidingen vinden?

- Lees de tekst.
- Zoek acht afleidingen in de tekst, waarin je nog duidelijk het grondwoord herkent, en markeer ze.
- Onderstreep het grondwoord in de afleiding.
- Noteer de afleidingen in de juiste kolom.

meerdere antwoorden mogelijk, bv.

Kleur en kunst, **onafscheidelijk**

We staan er niet bij stil, maar overal waar we kijken, zien we kleur. We zijn omgeven door kleur. Dat valt ons in de **wanorde** van alledag niet altijd op. Maar soms vinden we het **belangrijk**, **bijvoorbeeld** als we **kledij** kopen. We staan er ook niet echt bij stil welke invloed kleur op ons heeft. **Oorspronkelijk bespeelde** McDonald's zijn publiek niet voor niets met rood en geel in het logo. Volgens **Marketing Mind** maakt de kleur rood de mens **hongerig**. In Europa werd in 2009 het rood **vervangen** door groen. Al was dat louter **gevlj**. McDonald's moest van het **negatieve** hamburgerimago af. Dat groen moest **beterschap** brengen in de vorm van een **ecologisch** imago.

Ook in kunst is kleurgebruik van **essentieel** belang. Een **kunstenaar** kent perfect het effect van kleur. Hij maakt een **tekening** of **schilderij fleurig** door een kleur met een ander kleur te mengen. Elk kleur geeft ook een sfeer weer. Warm geel is een **zonnige, vrolijke** kleur, maar koel geel kan heel anders overkomen. Groen staat voor **frisheid** en **versheid**, roze is de kleur van **zachtheid** en lijkt een **vrouwelijke** kleur, grijs lijkt vaak **levenloos** en paars staat voor macht en aanzien.

meerdere antwoorden mogelijk, bv.

voorvoegsel + grondwoord	grondwoord + achtervoegsel	grondwoord met voor – en achtervoegsel
wanorde	belangrijk	onafscheidelijk
gevlj	kledij	reuzemooie
bijvoorbeeld	oorspronkelijk, marketing	bespeelde
	hongerig, negatieve	vervangen
	beterschap, ecologisch	
	essentieel, kunstenaar	
	tekening	
	schilderij, fleurig	
	zonnige, vrolijke	
	frisheid	
	versheid	
	zachtheid	
	vrouwelijke	
	levenloos	

4 Maak zelf de afleiding

- Vervolledig de zin met een afleiding.
- Gebruik het gegeven grondwoord.

afwezig Door mijn **afwezigheid** _____ liep ik hopeloos achter.

geluk/vriend De rabbi was **gelukkig** _____ heel **vriendelijk** _____.

rood Het onderwerp van die tekenles was een **roodachtig** _____ voorwerp.

last Ik vond het een **lastige** _____ opdracht.

zorg Ik was nog het meest **bezorgd** _____ om die rotte tomaat!

5 Wat past?

- Vervolledig het elfje.
- In regel 1 vul je een samenstelling in.
- In regel 2, 3 en 4 vul je aan met een afleiding. Het grondwoord is telkens gegeven onder de schrijfflijn.
eigen antwoord, bv.

Fruitoodles © Stephan Brusche -
instagram.com/steef

zomerdag _____
zomer

zonnebloem   vrolijkheid _____
vrolijk

warmte, verwarmen _____   lekkerst vliegeraar
warm

gestreept vliegtuig   zachtaardig, zachter _____   sportiviteit
zacht

landingsbaan

6 Jouw elfje

- Kies een kunstwerk uit les 1.
- Schrijf bij dat kunstwerk een elfje met minstens twee samenstellingen en vier afleidingen.

meerdere antwoorden mogelijk

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde afleidingen ontleden: grondwoord – voor- en/of achtervoegsel.
- Ik leerde zelf afleidingen maken om te gebruiken in een zin of een gedicht.